

Hooge Lutte

De Hooge Lutte is het gebied dat ligt ten noordwesten van het dorp De Lutte. In het sterk glooiende hoevelandschap van de Oldenzaalse stuwwal strekt zich op de hellingen van de twee hoogste heuvels van Overijssel, in een totaal on-Nederlands landschap, het bijzonder fraaie gebied uit waar de wandelroute ons langs voert.

Wandeling

Het startpunt van de wandeling is te bereiken vanaf de provinciale weg N 362 van Oldenzaal naar De Lutte of vice versa. Bij hotel restaurant De Grote Zwaan de Paasbergweg in. Op de parkeerplaats achter deze horecagelegenheid is de start van de wandeling.

De wandelroute is 5,5 km lang en voert ons door het gebied van de Hooge Lutte, langs de Paasberg en over Egheria. Bij de start ziet u een informatiebord van Natuurmonumenten(NM) over het Egheria gebied, waarop een route van NM aangegeven staat. Voor een gedeelte maken we in onze routebeschrijving gebruik van deze paaltjes, hetgeen ook geldt voor de routepaaltjes van het wandelnetwerk.

Voor rolstoelgebruikers is het vanwege een aantal obstakels niet mogelijk de route te volgen.

De wandeling is uitgezet, beschreven en geïllustreerd door leden van het IVN: Instituut voor Natuureducatie en duurzaamheid, afdeling Oldenzaal.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of in enige andere manier, zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

Het IVN, afdeling Oldenzaal wenst u een prettige wandeling!

N.B.: Het IVN aanvaardt geen aansprakelijkheid voor door u geleden schade of ongemakken tijdens de tocht.

Routebeschrijving

- We gaan de Paasbergweg in, die ons bij een Mariakapel brengt.

Dit soort uitingen van religie ziet men in dit van oudsher katholieke deel van Twente veelvuldig. Zoveel zelfs dat er speciale routes voor beschreven zijn. Deze kapel is in 2003 opgericht, maar veel kapellen en landkruizen zijn veel ouder.

- We volgen rechtsaf de Paasbergweg, waar we aan de linkerkant op diverse plaatsen een prachtig zicht hebben op het dal van de Hooge Lutte, met erachter de hoog opgaande bossen van Eggheria.

Aan de rechterkant van de weg is op een hoogte tegen de bosrand een fraaie villa te zien: "t Mierenust" geheten. In het voorjaar bloeien in de berm langs de bosrand de Gele dovenetel en de Grote muur uitbundig.

Grote muur

- De boerderij "de Reuver" passeren we tussen het woonhuis en de schuur door.

Een oud erf gecombineerd met moderne bedrijfsgebouwen. De sierlijke omlijsting van stucwerk van de niendeur is typerend voor de boerderijen in deze omgeving. De herkomst van dit gebruik is niet bekend, maar het geeft wel iets extra's aan de boerderij zoals we hier kunnen zien.

- We volgen de Paasbergweg en zien tegenover het volgende huis een schuurtje dat gedeeltelijk in de helling gebouwd is:

Een z.g. tuffelspieker, een schuurtje waarin aardappels vorstvrij bewaard kunnen worden. Meestal zijn deze schuurtjes verdiept in de grond aangelegd maar hier is handig gebruik gemaakt van de al aanwezige helling.

- We lopen nog een eindje verder over de Paasbergweg en gaan bij de eerstvolgende splitsing linksaf de Alleeweg in.

Dit deel van de Alleeweg wordt omzoomd door zware bomen: Eiken, Beuken en Tamme kastanjes. Erachter ligt een hoog opgaand beukenbos.

De boerderij "t Harbert" heeft, volgens de overleveringen, een verleden als herberg. De Alleeweg was dan ook een oude route waarlangs eens de postkoetsen reden. In die tijd was reizen een ware beproeving: de wegen vaak onbegaanbaar, de paarden uitgeput en de reizigers moe, om nog maar te zwijgen over het risico van een overval door struikrovers. Een gastvrije herberg was dan ook meer dan welkom en "t Harbert" was dus waarschijnlijk ooit zo'n plek!

- Na de boerderij krijgen we zicht op het dal van de Hooge Lutte, maar nu van een andere kant.

Op de houtwal links staat een tweetal eeuwenoude eiken. Ze zijn dermate monumentaal dat een vermelding op de landelijke lijst van de Bomenstichting niet misplaatst zou zijn. Ze hebben respectievelijk een omtrek van 560 en 510 cm!

- Waar de Alleeweg linksaf buigt gaan wij rechtdoor langs een hek het bospad in. NM geeft hier een route aan met oranje pijltjes.

In dit gedeelte van het gebied is tijdens de tweede Wereld Oorlog door de Duitse bezetter een vele hectaren omvattende munitieopslagplaats aangelegd.

De paden zijn toen verhard met puin dat geruimd werd na het bombardement van Hengelo.

- We volgen het verloop van het pad en zien rechts een hoog opgaand beukenbos waar vanwege het dichte bladerdek ondergroei geen kans krijgt. Daarna zien we een vijver.

Aan de natuurlijke glooiing van het terrein is te zien dat we te maken hebben met een erosiedal, een restant uit de ijstijd. Door dit dal sijpelt een waterloopje dat gevoed wordt door een bron. De eigenaar van het gebied heeft hier in het verleden een dam laten leggen, zodat er een vijver ontstond die gebruikt kon worden voor de eendenjacht.

De boerderij rechts met de naam "De Ticheler" verwijst naar een vroeger tichelwerk.

In deze omgeving waren tot in de 20^e eeuw op diverse plaatsen steenovens te vinden, die zorgden voor de productie van bakstenen en dakpannen. Via een smalspoor werd uit de verre omgeving de daarvoor geschikte klei aangevoerd.

- Het pad gaat over in een brede dubbele beukenlaan, de Tichelweg.

De oude beuken met hun door spechten uitgehakte holtes bieden ook aan andere holenbroeders, zoals kauwen en holenduiven een nestplaats. Alle spechtensoorten die in Nederland voorkomen kunnen in dit gebied waargenomen worden. De middelste bonte specht is een soort die er sinds een paar jaar ook weer volop gezien wordt. Ook zoogdieren maken van de holtes gebruik: te denken valt aan de boommarter en diverse soorten vlermuizen. Opvallend is dat de takken van de beuken allen eenzelfde kant op groeien.

- Bij de kruising van paden gaan we rechtdoor.

Ter hoogte van het laaggelegen gedeelte van de beukenlaan loopt een beek onder het pad door.

De Roelinksbeek voert het water van het noordwestelijk deel van de Oldenzaalse stuwwal af. Meestal rustig stromend, maar in natte periodes worden er aanzienlijke hoeveelheden water verwerkt. Bij droge zomers staat de beek daarentegen geheel droog.

Verderop is te zien dat een aantal beuken het moeilijk hebben.

Om ze een kans te geven om te overleven zijn ze gekandelaberd: de takken zijn gesnoeid. Bijzonder fraai zijn ze niet meer en een deel heeft het niet overleefd. Maar ze zijn nog niet gerooid en op deze manier is er ook staand dood hout in plaats van alleen maar liggend dood hout. Op staand dood hout komen andere dieren en paddenstoelen af en dit is dus goed voor de biodiversiteit van een bos.

- Bij de blauwe pijl van het wandelnetwerk gaan we linksaf langs een landhek.
We lopen een stukje door het gras, ± 150 m, tot we bij de volgende blauwe pijl komen. Hier gaan we schuin rechtsaf het bospad in.

De bomen die langs de rand van het weiland staan vertonen sporen van veevraat. Vooral de laatste boom, een beuk, is daarvan het slachtoffer. Een wonder dat deze nog weet te overleven.
Wat vee- en paardenhouders (en blijkbaar ook de politie) niet weten is dat veevraat aan bomen wettelijk strafbaar is!

- We komen uit bij een landhek en gaan hierna rechtdoor de Siemertweg in.

De bossage rechts is een restant van een sparrenbos. Productiebos dat door storm en dunning op enkele overstaanders na, verdwenen is. NM streeft naar zo natuurlijk mogelijke bosopstanden door de inheemse bomen en struiken hun gang te laten gaan. Enkele Douglas sparren mogen blijven staan om broedgelegenheid te bieden aan roofvogels. Ook zijn er vogels die voor hun voedsel afhankelijk zijn van naaldbomen, zoals goudhaantje, kruisbek en zwarte mees. En natuurlijk zijn ook eekhoorns gek op de zaden in de kegels.

- Verderop lopen we langs het oude erve "t Siemert". In de geest van de tijd wordt de boerderij aan weerszijden geflankeerd door moderne bouwsels.

Aan het eind van de Siemertweg komen we bij een gebied waar veel bronnen uit de bodem tevoorschijn komen.

Het best zichtbaar is de gerestaureerde bron aan de linkerkzijde. Tot aan de dertiger jaren van de vorige eeuw was deze bron aangesloten op een kraan en bij de Oldenzalers bekend als "het Kraenke". De kraan met daaronder een fraaie zandstenen waterbak zijn weer teruggeplaatst, maar of er bronwater uitkomt is ons niet bekend.

Om te begrijpen waarom op deze hooggelegen plaatsen bronnen tevoorschijn komen is enige kennis van de geologie van dit gebied vereist: Tijdens het Tertiair was Twente grotendeels zeebodem en werd er een enorm dikke laag zeeklei afgezet. Daarna werd er door rivieren grind neergelegd op deze groene laag zeeklei. Tijdens de één na laatste ijstijd, die 200.000 jaar geleden begon, reikten de gletsjers ook tot aan Twente. Deze meer dan 200 meter dikke ijswals drukte de bodem voor zich uit en zo ontstonden de heuvelrijen. De gletsjer heeft niet alleen keileem achtergelaten maar er ook voor gezorgd dat de aardlagen schuin kwamen te liggen. Hierdoor ligt op sommige plekken de groene zeeklei aan het oppervlak en op andere plekken juist zand of grind. Op weer andere plekken vormt de keileem de bovenlaag. Door deze afwisselde water doorlatende lagen en de werking van communicerende vaten kan daardoor het water ook op hoger gelegen plaatsen aan de oppervlakte komen.

Op zijn vaak jarenlange reis door de aardlagen worden er door het water allerlei mineralen meegenomen. Waar zo'n bron aan de oppervlakte komt zie je een specifieke vegetatie, een voorbeeld daarvan is het goudveil.

- Aan het eind van de Siemertweg gaan we linksaf en kort daarna schuin omhoog de verharde Tankenbergweg in.
- Na de beklimming van de sterk stijgende weg komen we bij het hoogste punt van Overijssel, de top van de Tankenberg, deze ligt op 86 meter boven NAP.

Een bezoek aan de koepel op de top is aan te bevelen. Er is een stenen plaquette met daarop een gedicht, maar vooral het uitzicht is de moeite van de beklimming waard. Bij helder weer zijn de windturbines in Duitsland te zien en ook de Kuiperberg bij Ootmarsum is dan zichtbaar. Het bord onder aan de trap informeert u over de "Duiivelse streken", een fietstocht van de VVV van De Lutte.

- We volgen de Tankenbergweg en komen langs boerderij "De Tanke". Direct hierna zien we aan de rechterzijde (overgroeid door bomen en struiken) een onnatuurlijke "hap" uit de helling.

Rond 1900 werden er namelijk veel z.g. macadamwegen aangelegd en voor de ondergrond van deze verharde wegen was grind nodig. Omdat na de ijstijden dit materiaal op een aantal plekken op de heuvelrug aan het oppervlakte is gekomen, kon dit ter plaatse gewonnen worden.

- Bij de splitsing met de Brandsweg gaan we rechtsaf, dit is nog steeds de Tankenbergweg.
- Even verderop, waar we paal R34 van het wandelnetwerk zien, gaan we door het klaphek links het bospad in.

Dit pad gaat over in een laantje met zeer oude beuken, restant van een padenstelsel van een landgoed uit de 19^e eeuw. Aan het eind van deze beukenlaan komen we over een drietal vlonders. De vlonders zorgen ervoor dat we in nattere tijden droge voeten houden. Een aantal bronnen voert n.l. het water af via deze slenk. De slenk verdwijnt in een erosiedal dat de "Hel" wordt genoemd. In vroeger tijden moet het er blijkbaar niet zo prettig geweest zijn.

Als we weer uit de slenk tevoorschijn komen zien we op de hoogte rechts een groepje zware (bruine) beuken. De 3 beuken markeren de plek waarachter het buitenverblijf "Rookhuiskamp" van de vroegere eigenaren van het gebied, de familie Palthe, heeft gestaan.

De laagte links, grenzend aan het erosiedal van de "Hel", wordt de "kleine Hel" genoemd. De steile randen hiervan zijn begroeid met adelaarsvaren.

- We gaan tussen de weidepaaltjes door en letten goed op de Limousine runderen die hier vanaf het voorjaar tot in de herfst geweid worden. Agressief zijn ze niet maar wel nieuwsgierig.
- We komen weer uit op een bospad dat ons door een beukenbos leidt.

Hier is goed te zien dat de dode bomen, zowel staand als liggend, onderhanden genomen worden door spechten. Dood hout in een bos is belangrijk voor de natuurlijke kringloop. Vogels, insectenlarven, schimmels en zwammen leveren daaraan een bijdrage voordat de boom als humus weer in de bodemstructuur is opgenomen. Aan de aanwezigheid van veel dode eiken is het te danken dat de middelste bonte specht zich hier weer laat zien.

**Middelste
bonte specht**

- Aan het eind van het pad gaan we linksaf en komen op het erf van boerderij "Erve Middelkamp".

Nadat de laatste boer hier zijn bedrijf beëindigde heeft Natuurmonumenten er zijn intrek genomen. De vroegere kalverschuur is afgebroken en na wederopbouw in gebruik genomen als beheerkantoor. De plek waar de ligboxstal stond heeft na de sloop hiervan weer zijn natuurlijke glooiing teruggekregen. Ook de kapschuur en de wagenloods zijn gerestaureerd. De boerderij zelf was in 1960 in opdracht van de toenmalige eigenaar van het gebied, de Heer ten Cate, door de bekende architect Jan Jans, in Saksische stijl herbouwd.

Het enige monument op het erf is de fraaie houten hooischuur die uit de 18^e eeuw stamt.

- We vervolgen onze route rechts tussen de hooischuur en de kapschuur door.

Vanaf het pad hebben we een mooi uitzicht op het laaggelegen dal van nog steeds de "Hel". Vaak grazen er reeën en cirkelt er een buizerd boven het dal. Langs de bosrand rechts groeit de bosbes en op een aantal plaatsen de vossebes.

- Bij het paaltje van het wandelnetwerk gaan we rechtsaf het bos in en aan het eind van dit pad slaan we linksaf.

Hier ligt in het weiland een grote kikkerpoel.

Deze poelen zijn op veel plaatsen in het Twentse landschap opnieuw aangelegd. Vanwege de moderne bedrijfsvoering van de boeren waren de overbodig geworden drinkpoelen voor het vee bijna allemaal verdwenen en daarmee ook de amfibieën. Nadat een nieuwe poel is aangelegd volgt al heel snel herstel van de kikkerpopulatie en korte tijd daarna verschijnen tevens de salamanders. Voor de stand van de boomkikkers is er de hoop dat deze zich weer gaat herstellen. De vele poelen liggen er klaar voor!

- We komen weer uit bij de Mariakapel.

Misschien neemt u op deze plaats van bezinning nog even de tijd om de indrukken die u tijdens de tocht heeft opgedaan, te laten bezinken, voordat u rechtsaf naar het beginpunt van de wandeling loopt.

Wij hopen dat u een prettige wandeling heeft gehad en heeft genoten van de omgeving.

Uitgegeven door : IVN afdeling Oldenzaal, www.ivn.nl/oldenzaal, 2017

Copyright : IVN afdeling Oldenzaal.

